Írta: hvg
2005. október 28. péntek - Módosítás: 2005. október 28. péntek

A magyar standnak két értelmes momentuma van.

A magyar standnak két értelmes momentuma van. Az egyik polcon magyar szerzõk idegen nyelven megjelent mûvei; bár a koncepciót nem látom. Az egyetlen kellemesebb sarokban meg az utóbbi idõben megjelent, nagyobb visszhangot kiváltó szépirodalmi mûvek sorakoznak. De a többi botrány.

Szögezzük le: a könyvvásár nem egy nagy, összehányt könyvraktár. Feltételezem, ezen senki nem lepõdik meg, a legtöbben nem is gondolnánk annak. Meglepetést az okozhat, hogy akkor minek írom le. A frankfurti könyvvásár magyar standján tett látogatásom után azonban úgy tûnik, ennek a mondatnak van relevanciája, sõt, referenciája is. A mi magyar standunk – ami nem a mi irodalmi életünk, mert az összehasonlíthatatlanul magasabb színvonalat képvisel – olyasmihez volt ugyanis hasonló.

Eltöltöttem ott némi idõt, körülnéztem, elkedvetlenedtem. Inkább megnéztem Bartis Attila és Konrád György új könyveit a Suhrkamp standjánál, Márait a Pipernél, Bánk Zsuzsa felolvasását, Esterházyt és Kertészt az utolsó Literaturen-számban, és akkor még nem láttam mindazt, ami a magyar standtól függetlenül Frankfurtban a magyar irodalomról, magyar származású szerzõkrõl szólt. Jó, hogy valahol õket is képviselik.

A "magyar standnak" nem volt koncepciója, nem volt dizájnja, nem volt stílusa. Ha volt koncepció, hát még rosszabb. Ronda szürke oszlopok, ronda szürke polcokkal, s értelmetlen volna a minimalizmusra hivatkozni. Polcokon könyvek, de minek. Egy belsõ tér kialakítása szakma, embereknek ebbõl diplomájuk van, tehát nem érdemes „csináld magad” módszerrel könyves pavilont építeni, mert ez a stand lesz a vége. A könyvek kiadását sem bízzuk – jó esetben – sem építészmérnökökre, sem a zöldséges nénire. Ha volt megfelelõ szakember, akkor sem ártott volna elgondolkodni, bemenni egyszer legalább az Írók Boltjába, vagy csak megnézni ott a kirakatot. (A dizájn és a hazai könyvkiadás helyzetérõl: „Az irodalom szép?”, Mûértõ 2002. július-augusztus és szeptember.)

Frankfutban is vannak erõs ellenpéldák. Pedig nem óriás irodalmi nemzetek, és az ötleteik

sem bonyolultak: a lett stand például letisztult, szellõs, átlátható, talán nyírbõl polcok, és tematikusan rajtuk a könyvek: szépirodalom, gyerekkönyvek, mûvészeti albumok, történelmi mûvek, szakácskönyvek, stb. Ezekhez ízléses kiadványok, nemcsak kiadóknak. Nem nehéz. A lengyeleknél nagy, fekete-fehér íróportrék, a román stand vidám sárga.

A magyar standnak két értelmes ficakja van. Az egyik polcon magyar szerzõk idegen nyelven megjelent mûvei – bár a koncepciót nem látom, de legalább oda vannak téve, ha valakinek van türelme, böngészheti. (Van türelme?) Az egyetlen kellemesebb pici sarokban meg az utóbbi idõben megjelent, nagyobb visszhangot kiváltó szépirodalmi mûvek: Rakovszky, Grecsó, persze Nádas – ez rendben is van. Csak „rendben”, mert ronda polcon, és ronda környezetben. De a többi botrány.

SAJÁTOS MAGYAR MULTIKULTI

Szép az, ha nyitottak vagyunk más népek irodalmára, már kultúrákra: ennek oly módon is jelét lehet azonban adni, ahogy az új Cervantes-kiadás teszi. Amelyet viszont, ha jól emlékeszem, egy szakácskönyv mellett láttam. Az utóbbi idõk egyik legnagyszerûbb, és minden bizonnyal itthon egyik legsikeresebb vállalkozását, a Jelenkor Dosztojevszkij-sorozatát viszont sehol. Éppúgy, ahogy sok minden mást sem.

A magyar stand sajátos multikulti-fogalma: a pavilonok közötti kis utca felé néző polcon egymás mellett Lorraine Heath: Vak végzet, Kinley McGregor: Lángoló Szenvedély (sic!), alattuk Augenblicke Voller Liebe und Glück. Kalendar 2006, kicsit arrébb Anne Rice szórakoztatóirodalmi szerzõ regénye román nyelven, a Pöttyös Panni és az 500 haiku. Vannak vitrines polcok, gondolom, a fontos könyveknek: mint a Végre, itt a Mikulás!, vagy egy orosz nyelvû, kitüntetésekrõl szóló nagy színes, és egy album Romániáról román nyelven – hol, ha nem egymás fölött-alatt, fõ a harmónia. A rendezés szempontja jogos: ezek kb. ugyanakkorák. Ha a könyvek tudnak csodálkozni, ettõl garantáltan zavarban vannak.

A Wass Albert-összes vitrines, külön polcon sorakozik. Persze, vitrinbe téve ott van Szabó Magda és Esterházy is, és egy egész falon mindenféle könyvek József Attilától/ról. Koncepció? A költõ neve köti össze ezeket, semmi egyéb. Közben meg egy jobb múzeumban már a mûtárgyakat is meg lehet fogni. Az irodalom valami magasztos, elérhetetlen, vitrinbe helyezendõ, ott õrizendõ és csodálandó, különösen József Attila, aki ugye Nagy Költõ, lehet leborulni. Most, hogy van német össszkiadása (piros-fehér-zöld borítóval – ez következne József Attila költészetébõl?), az is mehet a vitrinbe, mert a végén még valaki elolvassa az Ódát vagy az Eszméletet.

A személyzet a magyar standon nem beszélt németül. Halovány angol. Egy nemzetközi könyvvásáron. Valaki éppen Kertésztõl akart könyvet venni, de a magyar standon Kertész Imre nem volt kapható. Jobb esetben elfogyott.

LÓRÁND ZSÓFIA

(A szerzõ irodalomtörténész, szerkesztõ)

Régi, jól bevált

A frankfurti magyar jelenlétet az MKKE (Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztõk Egyesülése) szervezi. Kérdésünkre az MKKE-nél elmondták, a jelenlét koncepciójáról írásos dokumentum nem készült. A standot - az MKKE tájékoztatása szerint - a Sämling Kft. tervezte és készítette. Magát a stand-installációt három éve használja az MKKE Frankfurtban a könyvvásáron, s egy ízben Budapesten is felállították. Az idei frankfruti magyar jelenlét 21 millió forintba került, amelyet részben a résztvevõ könykiadók álltak, részben pedig az MKKE pályázott a Nemzeti Kulturális Alapprogramhoz.

hvg.hu